

Borsanın iktisadi işletmesi ile birlikte sermaye şirketine dönüşmesi ve dönüşen yeni şirketin elde edeceği hangi tür gelirlerin BSMV'ye tabi olduğu hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	39044742-BSMV-396
Tarih	13.03.2013

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Katma Değer Vergisi Grup Müdürlüğü

Sayı : 39044742-BSMV-396 13/03/2013

Konu : Borsanın iktisadi işletmesi ile birlikte sermaye şirketine dönüşmesi ve dönüşen yeni şirketin elde edeceği hangi tür gelirlerin BSMV'ye tabi olduğu.

İlgi (a) ve (b) de kayıtlı özelge talep formlarında, ... Borsası ile birlikte iktisadi işletmelerinin faaliyetlerine son vererek, 30/12/2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sermaye Piyasası Kanunu'nun 138'inci maddesi uyarınca Kanun'un 67'nci maddesinde belirtilen borsacılık faaliyetlerinde bulunmak üzere kurulan Borsa ... A.Ş. ye aktarılmak suretiyle kişiliklerinin son bulacak olması nedeniyle konu hakkında vergilendirmeye esas görüşlerimiz ile kurulan Borsa ... A.Ş.'nin, üyelerinden tahsil edeceği giriş aidatı, yıllık aidatlar, kotasyon ücretleri, tescil ücretleri ve borsa yönetimine ödenecek borsa payları gibi gelir unsurları ile bunların dışında olup yine esas faaliyet konusuyla ilgili ve/veya ilişkili gelir unsurlarının BSMV'ye tabi olup olmayacağı hususunda görüşlerimiz

talep edilmiş olup, talep edilen hususlar hakkında Başkanlığımız görüşleri aşağıda açıklanmıştır.

KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde; dernek ve vakıflar kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmamakla birlikte, aynı maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde; dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmıştır. Aynı Kanunun 2 nci maddesinin beşinci ve altıncı fıkrasında; dernek ve vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve sermaye şirketleri ile kooperatifler dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmeler ile benzer nitelikteki yabancı işletmelerin dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler olduğu, bunların kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, ayrıca mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesi, bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu hükümlere göre, Kurumlar Vergisi Kanununda dernekler kurumlar vergisi mevzuu dışında bırakılmış, bunlara ait veya bağlı olan ve faaliyetleri devamlı bulunan iktisadi işletmeler vergi kapsamına alınmıştır.

Diğer taraftan, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 138 nci maddesinin birinci fıkrasında, bu Kanun hükümlerine tabi olarak ve 67 nci maddede belirtilen borsacılık faaliyetlerinde bulunmak üzere Borsa ... Anonim Şirketi unvanıyla bir anonim şirket kurulduğu, söz konusu Şirketin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın ticaret siciline resen tescil olunacağı, Borsa ... Anonim Şirketinin, bu maddenin ikinci fıkrası kapsamında hazırlanacak esas sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesiyle bu Kanunun 65 inci maddesinde yer alan borsaların ve piyasa işleticilerinin kuruluşuna ve faaliyetine ilişkin izni almış sayılacağı; ikinci fıkrasında, Borsa ... Anonim Şirketinin faaliyet konusu ve amacı, sermaye miktarı, payları, payların devir esasları, 6102 sayılı Kanunun 478 inci maddesinin dördüncü fıkrasına tabi olmaksızın paylara tanınacak imtiyazlar, tasfiye, devir, birleşme, fesih, halka arz sınırlamaları, organları, komiteleri, bunların oluşumu, görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları, hesapları ve kârlarının dağıtımı ile teşkilatına ilişkin esaslar ile sair hususların yer aldığı esas sözleşmesinin Kurul tarafından hazırlanarak ilgili Bakanın onayını müteakip bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde genel hükümlerle bağlı olmaksızın doğrudan tescil ve ilan edileceği; beşinci fıkrasında ise Borsa ... Anonim Şirketinin esas sözleşmesinin tescil edilmesi ile ... Borsasının ve ... Borsasının her türlü varlıkları, borçları ve alacakları, hakları ve yükümlülükleri, elektronik ortamdakiler de dâhil olmak üzere her türlü kayıtları ve diğer belgelerinin bir bütün olarak, bu maddede yer alan istisnalar dışında, herhangi başka bir işleme gerek kalmaksızın Borsa ... Anonim Şirketine devrolunmuş sayılacağı belirtilmektedir.

Bu hükümler uyarınca, Borsa ... A.Ş.'nin kurulması ile birlikte, daha önce ... Borsası ve Altın Borsasının faaliyetlerinin tamamının bu şirket bünyesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, ... Borsası İktisadi İşletmesi ve ...Mahalli İdareler Kanununa göre Kurulan Birliğin Vergi Kanunları hakkındaki durumu. Borsası İktisadi İşletmesinin, anılan şirketin kuruluşu ile birlikte sona erdiğinin kabulü ve bu iktisadi işletmenin mükellefiyetinin kapatılması; ancak bu tarihe kadar bahse konu iktisadi işletmelerce elde edilen kurum kazançlarının kurumlar vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Ayrıca, anılan iktisadi işletmelerin cari dönem kârı dahil geçmiş yıl kârlarının ait ve bağlı olunan borsalara aktarıldığının kabul edilerek, dağıtılan bu kârlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94/6-b maddesi uyarınca %15 stopaja tabi tutulması ve muhtasar beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.

BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ AÇISINDAN

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında; "Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım - satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir." hükmü ile 6009 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değişik üçüncü fıkrasında, "90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkra da belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini esas iş tugal konusu olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar." hükmü yer almaktadır. Aynı Kanunun 30 uncu maddesinde ise, BSMV'yi banka, banker ve sigorta şirketlerinin ödeyeceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 138 inci maddesinde, bu Kanun hükümlerine tabi olarak ve 67 nci maddede belirtilen borsacılık faaliyetlerinde bulunmak üzere Borsa ... Anonim Şirketi unvanıyla bir anonim şirket kurulduğu hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu 67 nci maddenin 1 numaralı fıkrasına göre Borsa ... A.Ş. nin faaliyet konuları; sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işlem görmesini sağlamak üzere;

- a) Kota alınma, kottan çıkarılma ile borsada işlem görme ve işlem görmenin durdurulması,
- b) Emirlerin iletilmesi ve eşleştirilmesi,

- c) Gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlölüklerin zamanında yerine getirilmesi,
 - ç) Borsada işlem yapma yetkisi verilmesi,
 - d) Disiplin düzenlemelerinin yürütölmesi,
 - e) Borsa gelirleri ile bunların tahsili,
 - f) Uyuşmazlıkların çözölmesi,
 - g) Borsa, borsanın pay sahipleri ve/veya piyasa işleticisi arasındaki muhtemel çıkar çatışmalarının önüne geçölmesi,
 - ğ) Borsaların işletim, denetim ve gözetim sistemleri,
 - h) Piyasa oluşturma, işletme ve yönetölmesi,
- şeklinde belirlenmiştir.

Borsa ... A.Ş. tarafından sermaye piyasası araçlarının güven ve istikrar içinde güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işlem görmesini sağlama, niteliği itibariyle borsada işlem gören menkul kıymetlerin alınıp satılmasına aracılık hizmeti niteliğinde olduğundan, bu kapsamdaki hizmetler 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "menkul kıymet alım-satımına tavussut etme" kapsamında verilen hizmetler olarak değeriendirilmektedir.

Bu durumda, 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrası doğrultusunda Borsa ... A.Ş. nin işlemlerinin değeriendirilmesi neticesinde, şirketin borsa üyelerinden tahsil edeceği giriş aidatı, yıllık aidatları, kotasyon ücretleri, tescil ücretleri ve borsa yönetimine ödenecek borsa payları gibi işlemlerden elde edilen gelirleri, menkul kıymet alım-satımına tavassut etme kapsamında verilen hizmetler dolayısıyla lehe alınan paralar olarak BSMV ye tabi olduğunun kabulü gerekir. Ancak, esas faaliyet konusu olan borsacılık faaliyeti kapsamında elde edilen gelirlerin dışında olup, isteğe bağılı ve hizmet karşılığı olarak elde edilen diğeri gelir getirici faaliyetler BSMV nin konusuna girmemektedir.

Ayrıca, konuya ilişkin 22.10.2010 tarihli ve 27737 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 87 Seri No.lu Gider Vergileri Genel Tebliğinin "B-2- 6802 Sayılı Kanunun 28 inci Maddesinin İkinci Fıkrasında Belirtilen Muamele ve Hizmetleri Esas İştigal Konusu Olarak Yapanlar" başlıklı bölümünde; emeklilik yatırım fonları, menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıkları, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, vadeli işlem aracılık şirketleri ile merkezi kayıt kuruluşu ve vadeli işlem ve opsiyon borsası gibi kuruluşların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununu 32 nci maddesinin verdiği yetki ve izin çerçevesinde menkul kıymetlere ilişkin işlemleri esas faaliyet konusu olarak yaptığı ve bunların 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemlerinin BSMV ye tabi olduğü açıklanmıştır.

Yukarıda belirtilen hüküm ve açıklamalara göre, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 138 inci maddesi uyarınca Kanunun 67 nci maddesinde belirtilen borsacılık faaliyetlerinde bulunmak üzere kurulan ve menkul kıymetlere ilişkin işlemleri esas faaliyet konusu olarak yaptığı kabul edilen Borsa ... A.Ş. nin banker kapsamında BSMV mükellefi olması ve 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında olduğu değerlendirilen yukarıda belirtilen işlemleri dolayısıyla lehe aldığı paralar üzerinden BSMV hesaplanması gerekmektedir.

Öte yandan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-e maddesine göre, adı geçen borsanın BSMV kapsamına giren ve menkul kıymet alım-satımına tavassut etme kapsamında değerlendirilen işlemleri katma değer vergisinden istisna olup, BSMV kapsamına girmeyen diğer gelirleri ve bu gelirlere ilişkin gecikme faizi gelirleri katma değer vergisine tabi bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026